

een christelijke filosofie bloot leggen, omdat hij de man is, in staat tot zulk een reuzenarbeid". Deze groep voelt blijkbaar behoefte aan een zodanige systematische uitwerking van de beginselen uit Gods Woord, dat men het uitgangspunt van de tegenstanders kan beoordelen en zelf thetisch aan het werk kan gaan. Het initiatief van Hamburger was nogal onbeholpen en hij wordt dan ook danig afgestraft door Rijk Kramer. Deze zelf meent met de meerderheid, dat er onderwerpen genoeg zijn om uit principieel oogpunt te bewerken en dat men slechts aan het werk behoeft te gaan om resultaat te boeken. Zijn eigen werk wordt daarbij aan anderen tot voorbeeld gesteld. Hij wees namelijk in zijn proefschrift de mechanisticische opvatting van het leven af en leverde een vurig pleidooi voor het vitalisme op grond van zijn proeven over de processen van resorptie en secretie. In het algemeen zijn deze practici huiverig van specifiek christelijke hypothesen, omdat zij „streng logisch uit Gods Woord volgend" bij gebleken onjuistheid de autoriteit van de Bijbel zouden schaden. Neen, men moet het zoeken in de methode van werken en als men de centrale uitspraken van de Bijbel (zoals de schepping van de wereld en geen evolutie; de schepping van de mens naar lichaam en ziel, enz.) vasthoudt en die en als zodanig en in haar consequenties toepast, dan volgt het verschil met de ongelovige wetenschap vanzelf en zijn „schone triomfen te behalen". Dat dit laatste nog niet gebeurd is, is een gevolg van het gebrek aan specialisten en een gebrek aan tijd. In deze strijd zou men Bouman, gezien zijn vroegere redevoeringen, aan de kant van de theoretici verwachten. Toch is dit niet het geval. Wellicht is het een gevolg van zijn verantwoordelijkheid als voorzitter, dat hij poogt een bemiddelend standpunt in te nemen. Hij legt de nadruk op het apologetisch optreden tegenover de gangbare filosofie, maar meent dat men ook nu reeds, zonder christelijke wijsbegeerte, met het onderzoek moet beginnen. Hij acht het jeugdig idealisme van Keuchenius voor een christelijke filosofie zeer weldadig, immers dit gaf mede de stoot tot de oprichting der Vereniging, maar ziet toch niet in, dat het werk van Hermanides, die grote philosophische kennis bezat, de zaak iets verder heeft gebracht. Hierin redeneren hij en Keuchenius langs elkaar heen, want Keuchenius spreekt onverbloemd uit, dat de Vereniging noch door Hermanides, noch door Bakhuis Roozeboom wezenlijk verder is gebracht, omdat de eerste niet uitging van een *christelijke* filosofie en de laatste het geheel aan philosophische scholing ontbrak. (Bakhuis Roozeboom sprak dit gebrek meermalen zelf uit en weigerde daarom ook medewerking aan het Orgaan).